

SSSTT ! : DE MEESTER KIJKT MEE

Klein verzet, Opstellen over kindertheater, eindredactie Patrick Allegaert en Hildegard De Vuyst, met bijdragen van Carlos Tindemans, Patrick Jordens, Marianne Van Kerkhoven, Patrick Allegaert en Riet Lacombe, en Stef Ampe, Brussel, Theaterpublicaties v.z.w. i.s.m. Oud Huis Stekelbees, 1989, 59 p. (ISBN 90-5317-001-4)

Nu de opvatting dat kindertheater niet meer is dan een betaalde oppasdienst die met zoeterige sprookjes het kleine grut tegelijk uit huis en van de straat houdt, afgedaan heeft, wordt het tijd dat ook deze spelvorm door de theaterwetenschap wordt ingehaald, net zoals dit met het jeugdboek door de literatuurwetenschap is gebeurd. Deze bundel opstellen, waarin zowel theaterwetenschappers, pedagogen als mensen uit de praktijk aan het woord komen, werd naar aanleiding van het Stekelbeesfestival 1989 uitgegeven in samenwerking met Theaterpublicaties v.z.w. met de bedoeling alvast het terrein af te bakenen.

De grootste vrees van wie momenteel met kindertheater bezig is, is kinderachtig te lijken, een strijd tegen betutteling en paternalisme, waarvan de oorsprong terug te voeren is tot de anti-pedagogie. Theater is geen leermiddel : wil men de eigentijdse, actuele ervaringen van kinderen aan bod laten komen, dan dient de nodige plaats ingeruimd voor negatieve gevoelens als haat, pijn en verdriet, waarbij emotionaliteit en verbeelding kunnen worden ingeroepen tot 'verbetering van de werkelijkheid' (P. Jordens, p. 16). Aandacht voor de participatie van het kind staat centraal : de fragmentarische opbouw, songs, grappen, de figuur van de verteller, een zekere onbepaaldheid in tijd en plaats en allerhande visuele elementen kunnen hier zeker toe bijdragen (C. Tindemans).

Een volgende constante is het bepalen van de relatie tussen theater voor kinderen en dat voor volwassenen, waarbij de term 'kindertheater' als zodanig ter discussie komt te staan (M. Van Kerkhoven). Een voorstelling die duidelijk maakt dat de algemeen aanvaarde orde niet de enig mogelijke is en er daarbij evenmin voor terugdeinst de dingen op hun kop te zetten, zodat het associatieve en het emotionele vrij spel krijgen, is niet aan een bepaalde leeftijd gebonden. Professionalisering en streven naar artistieke zijn in een dergelijke mate ingeburgerd dat het woord alleen niet langer volstaat : nieuwe, op het eerste gezicht vaak onlogische ordeningsprincipes doen een beroep op de verbeelding en de zintuiglijkheid van het kind (G. Cassiers). In dit benadrukken van theatraaliteit en spel als spel komt ruimte voor de 'grote gevoelens', zodat meteen ook de grote klassiekers in heel wat gevallen een erg bruikbaar uitgangspunt vormen. Het gevaar dat veel aan de kinderen voorbij gaat blijft echter niet denkbeeldig (P. Jordens).

Uit zowat alle bijdragen blijkt dat de kloof tussen de voorhoede, waarbinnen zich overigens verschillende stromingen aftekenen (De Blauwe Zebra, Oud Huis Stekelbees, Studio Peer) en het 'corps' niet negatief hoeft te worden ingeschat : bij vernieuwingen vaart uiteindelijk iedereen wel. Andere vragen die deze situatie oproept zijn zowel deze naar de aangepastheid van het beleid als naar de al te grote versnippering (S. Ampe).

Tot slot enkele vaststellingen. De vrees dan toch nog altijd niet ernstig te worden genomen, leidt enerzijds tot een overdreven benadrukken van de 'emotionele' kwaliteiten van het kind en anderzijds tot een onzekerheid die wellicht mee het gegoochel met vrij zwaarwichtige citaten (om maar Wittgenstein, Levi-Strauss, Yourcenar, Sloterdijk en Svevo te noemen) verklaart. Een standpunt als zou kindertheater 'in een wereld die kan en mag als spel worden opgevat' (P. Allegaert en R. Lacombe, p. 48) dat van volwassenen in vraag stellen, lijkt me hoe dan ook wat te ver te gaan.

Zonder afbreuk te doen aan de illustraties van Els Huygelen kon hier — het voorafgaande in aanmerking genomen — wellicht beter met echte kindertekeningen worden gewerkt. De grootste verdienste van deze publikatie is evenwel dat, zonder dat de bijdragen elkaar overlappen — met alle lof voor coördinator Kristel De Weerd — een aantal standpunten worden vertolkt, die vanuit een verschillende invalshoek een interessant licht werpen op het reilen en zeilen van het hedendaagse Vlaamse en Nederlandse kindertheater.

Annick POPPE